

12. Commonhold and Leasehold Reform Act. (2002). The Official Home of UK Legislation. Retrieved from: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/15/contents> [in English].

13. Act respecting land use planning and development. (1979). *LegisQuebec official website*. Retrieved from: <https://www.legisquebec.gouv.qc.ca/en/document/cs/a-19.1> [in English].

14. Zemelnyi kodeks Ukrainy. (1990, December 18). [Land Code of Ukraine]. *Zakon URSR №561-XII v redaktsii Zakonu №2196-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady. № 25. 354.* [in Ukrainian].

15. Zemelnyi kodeks Ukrainy. (2001, October 25). [Land Code of Ukraine]. *Zakon Ukrainy №2768-III. Vidomosti Verkhovnoi Rady. №3-4. 27.* [in Ukrainian].

16. Pro orendu zemli. (1998, October 6). [On land lease]. *Zakon Ukrainy №161-XIV v redaktsii Zakonu № 1211-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady. №10. 102.* [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 27.11.2024

УДК 351.78:342.9:614.8(477)

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-17-241-246

Брода Аліна Юріївна,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Вінницький навчально-науковий інститут економіки

Західноукраїнського національного університету

ORCID ID: 0000-0003-2843-3353

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ЗАКОНОДАВСТВОМ ВИМОГ ЩОДО УТРИМАННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ФОНДУ ЗАХИСНИХ СПОРУД ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

У статті визначено, що адміністративна відповідальність за порушення встановлених законодавством вимог щодо утримання та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту є важливим правовим механізмом, спрямованим на забезпечення належного функціонування системи цивільного захисту населення та територій України. Захисні споруди, такі як сховища, протирадіаційні укриття та інші об'єкти спеціального призначення, відіграють критичну роль у забезпеченні безпеки громадян у разі виникнення надзвичайних ситуацій, техногенних катастроф чи воєнних загроз.

Законодавче регулювання цієї сфери здійснюється через Кодекс цивільного захисту України, нормативно-правові акти, що встановлюють порядок утримання та експлуатації захисних споруд, а також адміністративну відповідальність за порушення цих вимог. Проте на практиці існує низка проблем, пов'язаних із невиконанням або неналежним виконанням вимог щодо утримання об'єктів фонду захисних споруд. Основними причинами цього є відсутність належного контролю з боку органів державної влади, фінансова неспроможність балансоутримувачів, а також недостатній рівень адміністративних санкцій, що не стимулюють відповідальних осіб до дотримання норм безпеки.

Однією з ключових проблем є відсутність системного моніторингу стану захисних споруд, що призводить до їх поступової деградації та непридатності для використання у критичних ситуаціях. Чинні механізми адміністративної відповідальності не забезпечують належного рівня підзвітності та ефективного реагування на порушення. Зокрема, штрафні санкції, передбачені законодавством, часто не є достатніми для того, щоб запобігти недбалому утриманню захисних споруд або незаконному використанню їх не за призначенням.

З метою підвищення ефективності адміністративної відповідальності у цій сфері доцільно розглянути такі напрями удосконалення: посилення державного контролю, чітке визначення відповідальних осіб за експлуатацію та утримання захисних споруд, збільшення розміру штрафів за порушення, а також удосконалення механізму адміністративного оскарження та правозастосування. Крім того, важливо запровадити сучасні цифрові інструменти моніторингу стану захисних споруд, що відповідатиме європейським стандартам у сфері цивільного захисту та безпеки.

Відзначено, що питання адміністративної відповідальності за неналежне утримання та експлуатацію захисних споруд потребує комплексного вирішення шляхом посилення адміністративного контролю, реформування санкційної політики та впровадження сучасних механізмів моніторингу, що дозволить забезпечити ефективне функціонування системи цивільного захисту в Україні.

Адміністративна відповідальність за порушення встановлених законодавством вимог щодо утримання та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту – це вид юридичної відповідальності, що передбачає застосування передбачених законом санкцій до посадових осіб, власників або балансоутримувачів захисних споруд за невиконання або неналежне виконання встановлених нормативно-правових вимог щодо їхнього утримання, експлуатації, технічного стану та готовності до використання у разі надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, цивільний захист, захисні споруди, фонд укриттів, експлуатація та утримання, Кодекс цивільного захисту України, адміністративні стягнення, державний контроль,

надзвичайні ситуації, безпека населення.

Broda A. ADMINISTRATIVE LIABILITY FOR VIOLATION OF THE REQUIREMENTS ESTABLISHED BY LEGISLATION FOR THE MAINTENANCE AND OPERATION OF FACILITIES OF THE FUND OF CIVIL DEFENSE DEFENSE STRUCTURES

The article determines that administrative liability for violation of the requirements established by law for the maintenance and operation of facilities of the fund of civil defense protective structures is an important legal mechanism aimed at ensuring the proper functioning of the civil defense system of the population and territories of Ukraine. Protective structures, such as storage facilities, anti-radiation shelters and other special-purpose facilities, play a critical role in ensuring the safety of citizens in the event of emergencies, man-made disasters or military threats.

Legislative regulation of this area is carried out through the Civil Protection Code of Ukraine, regulatory legal acts that establish the procedure for the maintenance and operation of protective structures, as well as administrative liability for violation of these requirements. However, in practice, there are a number of problems associated with non-fulfillment or improper fulfillment of requirements for the maintenance of protective structures. The main reasons for this are the lack of proper control by state authorities, the financial insolvency of balance sheet holders, as well as an insufficient level of administrative sanctions that do not stimulate responsible persons to comply with safety standards.

One of the key problems is the lack of systematic monitoring of the condition of protective structures, which leads to their gradual degradation and unsuitability for use in critical situations. Current administrative liability mechanisms do not provide an adequate level of accountability and effective response to violations. In particular, the penalties provided for by law are often insufficient to prevent negligent maintenance of protective structures or their illegal use for purposes other than their intended purpose.

In order to increase the effectiveness of administrative responsibility in this area, it is advisable to consider the following areas of improvement: strengthening state control, clearly defining the persons responsible for the operation and maintenance of protective structures, increasing the amount of fines for violations, as well as improving the mechanism of administrative appeal and enforcement. In addition, it is important to introduce modern digital tools for monitoring the condition of protective structures, which will meet European standards in the field of civil protection and security.

It is noted that the issue of administrative responsibility for improper maintenance and operation of protective structures requires a comprehensive solution by strengthening administrative control, reforming the sanction policy and introducing modern monitoring mechanisms, which will ensure the effective functioning of the civil protection system in Ukraine.

Administrative liability for violation of the requirements established by law for the maintenance and operation of objects of the civil defense protective structures fund is a type of legal liability that provides for the application of sanctions provided for by law to officials, owners or balance sheet holders of protective structures for failure to comply or improper compliance with the established regulatory and legal requirements for their maintenance, operation, technical condition and readiness for use in case of emergency situations.

Key words: administrative liability, civil defense, protective structures, shelter fund, operation and maintenance, Civil Defense Code of Ukraine, administrative penalties, state control, emergencies, public safety.

Постановка проблеми. Забезпечення належного утримання та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту є критично важливим для громадської безпеки та національної обороноздатності. В Україні функціонування таких споруд регламентується численними законодавчими актами, зокрема Кодексом цивільного захисту України, відповідними державними будівельними нормами (ДБН) та іншими підзаконними актами. Водночас практика свідчить про систематичні порушення встановлених вимог щодо їхнього утримання, що може призвести до непридатності захисних споруд у разі надзвичайних ситуацій, воєнних дій або техногенних катастроф.

Основними проблемами є: 1) неналежне утримання та експлуатація – багато захисних споруд перебувають у незадовільному стані через відсутність фінансування, контролю або через приватизацію об'єктів без належних зобов'язань щодо їхнього збереження; 2) недостатній контроль з боку державних органів – органи влади не завжди здійснюють систематичний моніторинг стану захисних споруд, а заходи адміністративного впливу часто є неефективними; 3) низький рівень відповідальності власників та балансоутримувачів – відсутність належних санкцій або слабке застосування адміністративних механізмів не стимулює суб'єктів господарювання дотримуватися встановлених вимог; 4) правові прогалини у механізмі адміністративної відповідальності – чинне законодавство не завжди містить чіткі критерії оцінки стану захисних споруд, а також достатньо ефективні санкції за їхню неналежну експлуатацію.

Таким чином, існує нагальна необхідність удосконалення механізмів адміністративної відповідальності за порушення законодавчих вимог щодо утримання захисних споруд. Це передбачає посилення адміністративного контролю, удосконалення санкцій та запровадження ефективних механізмів правозастосування, що відповідатимуть європейським стандартам у сфері цивільного захисту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання адміністративної відповідальності були предметом наукових досліджень В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурки, Д. М. Бахраха, Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, І. П. Голосніченка, В. К. Колпакова, О. В. Кузьменко, Т. О. Коломоєць, А. Т. Комзюка, О. П. Коренева, А. О. Селіванова, Ю. О. Тихомирова, О. М. Якуби та ін.

Метою статті є розкриття особливостей адміністративної відповідальності за порушення встановлених законодавством вимог щодо утримання та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту.

Виклад основного матеріалу дослідження. На законодавчому рівні визначено дві підстави адміністративної відповідальності: «адміністративне правопорушення» та «адміністративний проступок». Ототожнення цих понять означає, що адміністративна відповідальність настає за порушення загальнообов'язкових правил, врегульованих нормами різних галузей права, за умови, що за таке порушення передбачено адміністративне стягнення відповідно до статей Особливої частини Розділу II Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Законодавець встановлює відповідальність як за вчинення активних дій, так і за бездіяльність, якщо вони порушують визначені правові норми. Важливою характеристикою адміністративного проступку є те, що за його вчинення передбачено відповідне адміністративне стягнення – без цього діяння не може вважатися адміністративним проступком.

Ключовою ознакою адміністративного проступку є ступінь його суспільної небезпеки, оскільки лише шкідливі для суспільних відносин діяння визнаються адміністративними правопорушеннями та закріплені в Особливій частині Кодексу. Таким чином, адміністративний проступок має специфічний зміст, що вирізняє його серед усіх інших адміністративних правопорушень.

Адміністративне правопорушення характеризується низкою ознак, а саме: 1) діяння (дія чи бездіяльність); 2) протиправність; 3) винність; 4) караність; 5) об'єкт посягання; 6) суб'єкт правопорушення.

Будь-який адміністративний проступок є діянням (або бездіянням), оскільки неможливо притягнути особу до відповідальності за думки. Це означає, що протиправна поведінка завжди виражається в зовнішніх учинках особи. Водночас думки людини, вимовлені вголос, вже є діянням, й інколи законодавець, зважаючи на різноманітні обставини, може визнати таке діяння протиправним.

Адміністративне правопорушення – це суспільно небезпечне діяння. Існують різні підходи до визнання зазначеного діяння як суспільно небезпечного. Так, одні вчені вважають, що адміністративні правопорушення не є суспільно небезпечними діяннями тому, що суспільна небезпека – це обов'язкова ознака лише злочинів, а правопорушення є не суспільно небезпечними, а лише суспільно шкідливими діяннями. На відміну від визначення злочину, законодавче визначення адміністративного проступку не вказує на його суспільну небезпеку. Таким чином, законодавець узагалі ніколи не вживає такого терміна, як «суспільно небезпечний вчинок» щодо адміністративних проступків. У цьому контексті Ю. П. Битяк зазначає, що адміністративні проступки не містять у собі суспільної небезпеки, хоча законодавцем визначаються як суспільно шкідливі, антигромадські явища. Суспільна шкідливість дії чи бездіяльність означає, що вона заподіює або створює загрозу заподіянням шкоди об'єктам адміністративно-правової охорони [1, с. 134].

Водночас О. М. Якуба та А. П. Ключниченко ґрунтуються на твердженні, що злочини – це якісно особливий вид проступків, а їх головна матеріальна властивість полягає в суспільній небезпеці. Причому, на їх думку, суспільна небезпека повно характеризує виключно злочини. Тому для інших проступків така ознака не обов'язкова [2, с. 222]. При цьому розгляд адміністративних проступків як суспільно небезпечного діяння ґрунтується на матеріальній єдності усіх правопорушень: і злочини, й адміністративні проступки, і дисциплінарні та цивільні правопорушення певною мірою є суспільно небезпечними діяннями. Тому суспільна небезпека – це ознака, властива їм усім без винятку. Відмінність полягає лише в ступені суспільної небезпеки.

Хоча між науковцями точаться дискусії стосовно того, якими є адміністративні проступки: суспільно небезпечними або суспільно шкідливими, усі вони дотримуються єдиної думки щодо негативного характеру адміністративних проступків.

У ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення закріплено поняття адміністративного правопорушення як протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність, не йдеться про його суспільно небезпечність чи шкідливість. Водночас у статтях 10, 11 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено вчинення адміністративного правопорушення умисно чи з необережності із зазначенням ставлення особи, яка його вчинила, до шкідливих наслідків [3]. Тобто суспільна шкідливість правопорушення встановлюється за об'єктивними ознаками.

Суспільна небезпека адміністративних правопорушень полягає в тому, що завдається суспільна небезпека правопорядку, встановленому порядку управління, громадській безпеці тощо. Суспільна небезпечність доводиться шляхом встановлення відповідності тотожності ознак вчиненого діяння ознакам складу адміністративного проступку, передбаченого законом, і висновку про таку відповідність. Тобто лише після проведення кваліфікації вчиненого діяння робиться висновок про його суспільну небезпечність.

Таким чином, вважаємо, що адміністративні проступки є суспільно шкідливими діяннями, хоча їм властивий різний ступінь суспільної небезпеки.

Протиправність адміністративного проступку означає, що провинною визнається лише таке діяння (дія чи бездіяльність), що забороняється нормами адміністративно-правових актів [4, с. 74]. Зокрема, незаконне використання земель державного лісового фонду (ст. 63 Кодексу України про адміністративні правопорушення) є протиправним, оскільки є проступком, що передбачений у главі 7 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Водночас, відповідно до ст. 7 Кодексу України про адміністративні

правопорушення, додержання вимог закону при застосуванні заходів впливу за вчинення адміністративних правопорушень забезпечується систематичним контролем з боку вищих органів і посадових осіб, прокурорським наглядом, правом оскарження, іншими встановленими законом способами.

Винність означає, що правопорушник вчинив винну умисну або необережну дію. Провина – це психічне ставлення правопорушника до вчиненої протиправної дії або бездіяльності умисно або необережно. Провина визнається вчиненою умисно, якщо особа, яка її вчинила, усвідомлювала суспільно небезпечний характер своєї дії чи бездіяльності.

Для того щоб визначити діяння адміністративним правопорушенням, потрібно об'єктивно встановити наявний причинний зв'язок між конкретною протиправною дією та суспільно небезпечним наслідком. Так, порушення вимог щодо утримання та експлуатації фонду захисних споруд цивільного захисту має прямий причинно-наслідковий зв'язок із загрозою життю та здоров'ю громадян, а також загальною безпекою держави. Відсутність належного контролю та недотримання встановлених вимог можуть призвести до катастрофічних наслідків у разі виникнення надзвичайних ситуацій, що підтверджує об'єктивну необхідність посилення адміністративної відповідальності за такі порушення.

Адміністративний проступок має об'єкт посягання. Об'єктом адміністративного правопорушення у цій сфері є суспільні відносини, що забезпечують належний стан, утримання та експлуатацію захисних споруд цивільного захисту відповідно до законодавчих норм, спрямованих на гарантування безпеки населення у разі надзвичайних ситуацій.

Родовий об'єкт – відносини у сфері цивільного захисту населення, державного контролю за інженерною інфраструктурою та безпекою об'єктів, призначених для захисту громадян у разі загрози.

Безпосередній (спеціальний) об'єкт – дотримання встановлених законодавством вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд, включаючи їхню технічну придатність, доступність та відповідність нормам безпеки. Окрім того, видовим об'єктом може бути - життя, здоров'я людей, майнові інтереси, екологічну безпеку та інші аспекти, які можуть постраждати внаслідок неналежного утримання захисних споруд.

Суб'єктами адміністративної відповідальності можуть бути фізичні (осудні особи, які на момент вчинення адміністративного проступку досягли шістнадцятирічного віку (ст. 12 Кодексу України про адміністративні правопорушення) та юридичні особи. Суб'єктом адміністративного правопорушення у цій сфері є особа, яка зобов'язана забезпечувати належне утримання, експлуатацію та використання захисних споруд цивільного захисту відповідно до чинного законодавства, але своїми діями чи бездіяльністю порушує встановлені вимоги.

Загальний суб'єкт – це фізичні особи – можуть бути суб'єктами правопорушення у випадках, коли вони самовільно використовують захисні споруди не за призначенням або перешкоджають їх експлуатації, знищують чи пошкоджують елементи укриттів.

До *спеціальних суб'єктів* належать особи, які мають специфічні службові чи посадові обов'язки щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту:

- посадові особи органів державної влади та місцевого самоврядування (керівники органів місцевого самоврядування, що відповідають за облік та збереження захисних споруд у своїй адміністративній території; представники Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), які здійснюють контроль за дотриманням вимог експлуатації укриттів; керівники підприємств, установ та організацій; директори підприємств, на балансі яких перебувають захисні споруди, але які не забезпечують їх належне утримання та експлуатацію; відповідальні особи за цивільний захист у підприємствах, які нехтують вимогами з технічного обслуговування захисних споруд);

- балансоутримувачі захисних споруд – це юридичні або фізичні особи, які мають у своєму користуванні або на балансі захисні споруди цивільного захисту, але не виконують обов'язків щодо їх утримання; власники (орендарі) об'єктів, що містять захисні споруди (орендарі або власники будівель, які перешкоджають використанню укриттів або використовують їх не за призначенням (наприклад, перетворюють сховище на склад чи комерційний об'єкт).

Отже, суб'єктами адміністративного правопорушення у цій сфері можуть бути фізичні особи, посадові особи, керівники підприємств та балансоутримувачі, які зобов'язані дотримуватись встановлених вимог щодо належного утримання та експлуатації захисних споруд, але порушують ці зобов'язання, наражаючи населення на небезпеку під час надзвичайних ситуацій.

Суб'єктивна сторона виявляється як у формі умислу (прямого та непрямого), так і необережності. Суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення характеризує психічне ставлення особи до вчиненого діяння та його наслідків. Вона включає форму вини, мотив і мету правопорушення.

Для даного виду адміністративного правопорушення вина може мати дві основні форми:

1. умисел: - *прямий умисел* – особа усвідомлює, що не виконує або порушує встановлені законодавством вимоги щодо утримання та експлуатації захисних споруд, усвідомлює можливі негативні наслідки (наприклад, їхню непридатність у разі надзвичайної ситуації) і свідомо допускає або прагне до них. Наприклад, керівник підприємства цілеспрямовано використовує захисну споруду як склад, знаючи, що це суперечить її призначенню; - *непрямий умисел* – особа усвідомлює, що її дії можуть спричинити суспільно небезпечні наслідки, але байдуже ставиться до цього, не вживає заходів для їх запобігання. Наприклад,

балансоутримувач захисної споруди знає, що вона потребує ремонту, але не вживає заходів, ігноруючи потенційну небезпеку;

2. **необережність**: - самовпевненість (легковажність) – особа передбачає можливість настання негативних наслідків, але безпідставно розраховує на їх уникнення. Наприклад, посадова особа, відповідальна за утримання укриття, вважає, що аварійний стан споруди не є критичним і вона ще може виконувати свою функцію, тому не ініціює ремонт;

- **недбалість** – особа не усвідомлює можливих наслідків свого правопорушення, хоча за службовим становищем або посадовими обов'язками повинна і могла їх передбачити. Наприклад, місцева влада не контролює стан укриттів у громаді, що призводить до їхнього руйнування та непридатності для використання.

Обов'язковими ознаками суб'єктивної сторони є мотив і мета правопорушення.

Вважаю, що мотиви даного правопорушення можуть бути різними:

1. **економічна вигода** – балансоутримувач використовує споруду для підприємницької діяльності (наприклад, здає в оренду), замість забезпечення її належного утримання;

2. **байдужість до службових обов'язків** – посадові особи або власники ігнорують вимоги законодавства через недбалість чи відсутність контролю;

3. **невірне тлумачення обов'язків** – відповідальні особи можуть неправильно розуміти норми законодавства щодо утримання та експлуатації захисних споруд.

Метою даного правопорушення може бути: уникнення фінансових витрат – особа свідомо не виконує заходи з утримання укриття, щоб зекономити кошти; отримання особистої вигоди – посадова особа або власник використовує укриття для комерційних цілей, ігноруючи його функціональне призначення; безвідповідальне ставлення – особа не дотримується вимог через несумлінність або неусвідомлення важливості захисних споруд.

Отже, суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту може виражатися як в умислі (прямому чи непрямому), так і в необережності (легковажність або недбалість). Мотиви можуть бути економічними, корисливими або обумовленими службовою безвідповідальністю, а наслідки – загрожувати безпеці населення та державній обороноздатності.

Об'єктивною стороною правопорушень є діяння: дія та бездіяльності.

Порушення вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту може виражатися у формі: дії або бездіяльності.

Протиправні дії передбачені ст. 175-3 «Порушення встановлених законодавством вимог щодо утримання та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту» – активна поведінка, яка суперечить встановленим нормам:

- самовільне використання захисних споруд не за призначенням (наприклад, облаштування складів, комерційних приміщень, кафе, паркінгів);

- пошкодження або знищення захисної споруди (демонтаж вентиляційних систем, дверей, аварійних виходів, руйнування конструкцій);

- фальсифікація документів щодо стану укриття (надання недостовірної інформації під час перевірок, приховування дефектів або несправності споруди);

- відмова у наданні доступу до укриття під час надзвичайної ситуації.

Протиправна бездіяльність – невиконання обов'язкових дій, передбачених законодавством:

- невиконання обов'язків щодо технічного обслуговування укриття (відсутність ремонту, відсутність перевірок стану систем життєзабезпечення);

- ігнорування приписів контролюючих органів щодо приведення захисної споруди у належний стан;

- неведення обліку та документації про стан і утримання захисних споруд;

- недостатнє забезпечення доступу населення до сховищ у разі небезпеки (зачинені приміщення, відсутність чітких інструкцій для громадян);

Обов'язковими ознаками об'єктивної сторони є наслідки та причинний зв'язок.

Адміністративне правопорушення у цій сфері спричиняє негативні наслідки для громадської безпеки та функціонування системи цивільного захисту, серед яких: непридатність захисних споруд для використання в надзвичайних ситуаціях (наприклад, відсутність герметичності, аварійних виходів, вентиляції); небезпека для життя і здоров'я громадян через неможливість укриття у разі бойових дій, техногенних аварій або стихійних лих; порушення функціонування інженерної інфраструктури та потенційна загроза житловій забудові через руйнування захисних споруд; фінансові втрати держави та місцевих бюджетів через необхідність екстреного відновлення укриттів або будівництва нових споруд.

За вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з порушенням встановлених законодавством вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, передбачено застосування штрафу як основного виду адміністративного стягнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гладун З. С. Адміністративне право України : [навч. посіб.]. Тернопіль : Карт-бланш, 2004. 579 с.
2. Колпаков В. К. Адміністративне право України : [підруч.] / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. К. :

Юрінком Інтер, 2003. 544 с.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

4. Беленчук І. А. Адміністративне право України : [навч. посіб.]. К. : А.С.К., 2004. 176 с.

REFERENCES:

1. Hladun, Z. S. (2004) *Administratyvne pravo Ukrainy* [Administrative Law of Ukraine] : [navch. posib.]. Ternopil : Kart-blansh - Carte Blanche. 579 s. [in Ukrainian]

2. Kolpakov, V. K. (2003) *Administratyvne pravo Ukrainy* [Administrative Law of Ukraine]: [pidruch.] / V. K. Kolpakov, O. V. Kuzmenko. K. : Yurinkom Inter. 544 s. [in Ukrainian]

3. *Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia* [Code of Ukraine on Administrative Offenses] vid 7 hrud. 1984 r. № 8073-Kh. Retrieved from <http://www.zakon.rada.gov.ua>. [in Ukrainian]

4. Belenchuk, I. A. (2004) *Administratyvne pravo Ukrainy* [Administrative Law of Ukraine]: [navch. posib.]. K. : A.S.K. 176 s. [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 27.11.2024

УДК 351.86:355.1(477)

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-17-246-251

Сівков Сергій Віталійович,

кандидат юридичних наук,

науковий співробітник Науково-дослідного відділу військової кар'єри

Науково-методичного центру кадрової політики

Міністерства оборони України

sivkov.sergey.v@gmail.com

ORCID ID: 0009-0009-6348-7550

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

У статті відзначено, що державна політика щодо ветеранів війни є однією з ключових складових національної безпеки та соціальної політики України. В умовах збройної агресії Російської Федерації, яка триває з 2014 року, а також після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році, питання соціального захисту, реабілітації та інтеграції ветеранів набули особливого значення. На сьогодні в Україні формується нова система підтримки ветеранів, яка потребує комплексного підходу, врахування сучасних викликів та адаптації до міжнародного досвіду.

У статті розглядаються актуальні питання державної політики щодо ветеранів війни, зокрема, правове забезпечення їх соціальних гарантій, механізми адаптації до мирного життя, питання медичної та психологічної реабілітації, а також економічної підтримки.

Особлива увага приділяється проблематиці працевлаштування ветеранів, адже їхня інтеграція у цивільне життя є важливим аспектом стабільності суспільства. Державні програми підтримки ветеранського підприємництва, професійної перепідготовки та створення спеціальних умов для зайнятості учасників бойових дій аналізуються у контексті ефективності їх реалізації.

Окреслено стратегічні напрями розвитку державної ветеранської політики, серед яких: оптимізація нормативно-правового регулювання; розширення програм професійної адаптації та працевлаштування; створення ефективної системи медичної та психологічної підтримки; впровадження інноваційних підходів до соціального забезпечення ветеранів; посилення міжнародного співробітництва у сфері ветеранської політики.

Відзначено, що для ефективного реалізації державної політики щодо ветеранів війни необхідно комплексне реформування системи підтримки, що включає не лише соціальні гарантії, а й забезпечення можливостей для всебічного розвитку та адаптації ветеранів у суспільстві.

Ключові слова: державна ветеранська політика; соціальний захист ветеранів; медична та психологічна реабілітація; професійна адаптація та працевлаштування; ветеранське підприємництво; гарантії та пільги для ветеранів; інтеграція ветеранів у суспільство; нормативно-правове забезпечення; громадські ветеранські організації; стратегія підтримки ветеранів.

Sivkov S. CURRENT ISSUES OF STATE POLICY REGARDING WAR VETERANS

The article notes that state policy regarding war veterans is one of the key components of national security and social policy of Ukraine. In the context of the armed aggression of the Russian Federation, which has been ongoing since 2014, as well as after the start of a full-scale invasion in 2022, the issues of social protection, rehabilitation and integration of veterans have acquired particular importance. Today, a new system of support for veterans is being formed in Ukraine, which requires a comprehensive approach, taking into account modern challenges and adaptation to international experience.